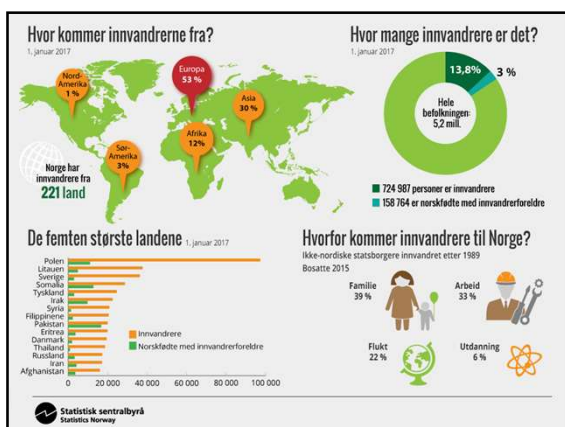
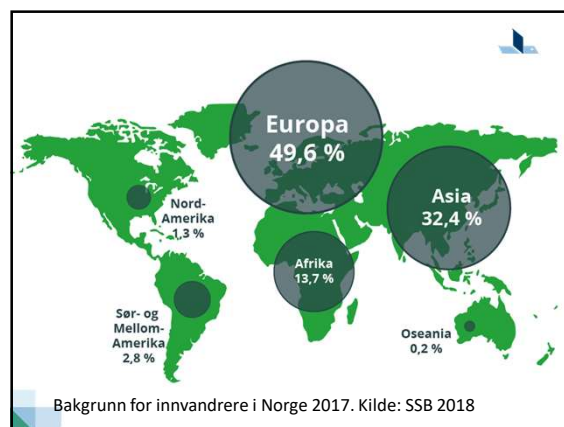

LOVISENBERG
DIAGONALE HØGSKOLE

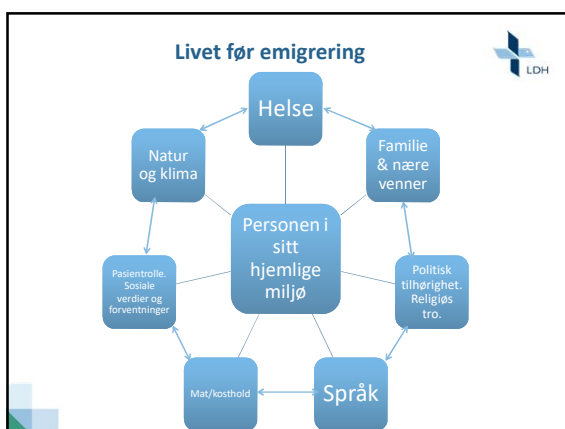
Helsearbeid i et flerkulturelt samfunn

Bodø 25.09.2018
Ingrid Hanssen
Lovisenberg diakonale høgskole

LDH

Endringer i sosiale, økonomiske og politiske påkjenninger påvirker opplevelsen av helse. Det kan også rent objektivt påvirke både den psykiske og somatiske helsen.

Vår samhandling med både kollegaer og pasienter vil være avhengig av:

- Personlighet, erfaringer, sosiale bakgrunn, utdanning etc.
- Hvordan man forstår seg selv og verden, og ens tillærte rolle som lege/pasient og som kollega, overordnet/underordnet
- Hvordan man har lært å kommunisere både verbalt og nonverbalt

Kollektivistiske samfunn vektlegger gjerne "vi-bevissthet, kollektiv identitet, følelses-messig avhengighet, gruppesolidaritet, å dele, ansvar og plikter, (...), gruppetilhørighet og partikularisme" (Kim et al. 1994, s. 2).

Kollektivism kan sees som en organisering av samfunnet "der det sosiale rammeverket er tilbøyelig å være fast sammenknyttet med individer som er følelsesmessig integrert i den utvidete familie, klan eller annen inn-gruppe som vil beskytte dem i bytte mot blind lojalitet" (Hofstede 1983, s. 206)

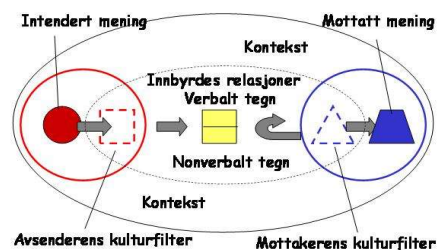

"Vi iranere, som verdsetter familien over alt annet og tilbringer hele vårt liv innenfor dens varme, beskyttende murer, vet at fra den kommer selve vårt vesen, vår dypeste og mest meningsfulle følelse av å være til. Gjennom den definerer vi hvem vi er, overfor verden og overfor oss selv. Så lenge familien er intakt, trygg og hel vet vi at vi er noen i stedet for ingen" (Farmanian 1993, s. 134).

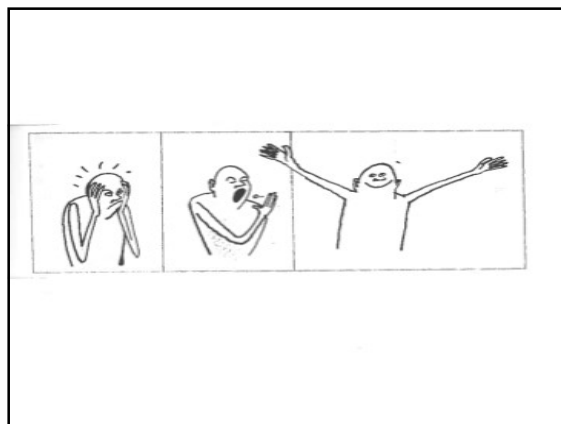
Pasient og pårørende med kollektivistisk bakgrunn har en tendens til å forvente

- at informasjon går via familien
- at familien siler hva pasienten bør vite/ikke vite
- at familien tar avgjørelser på pasientens vegne

I tillegg den den verbale, nonverbale kommunikasjonen må man også være i stand til å forstå det kulturelle perspektivet. Kulturfiltermodellen (Dahl 2001) viser de «brillene» vi ser verden med.

I alle kulturer finner man et fast sett av forventinger som definerer det normale og hvilke normer og verdier som gjelder når man er syk. I dette settet av normer og verdier finner man bl.a. en forventning om at pasienter kommuniserer smerter og symptomer på en måte som er tilpasset det helsearbeiderne anser som passende og forståelig.

Årsaker til kommunikasjonsproblemer

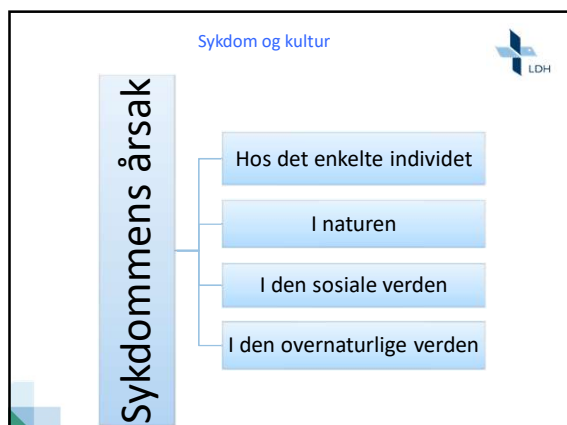
- Språkproblemer
 - Problemer med å finne ord/begrenset vokabular
 - Valg av ord og setningsbygning/grammatikk
 - Bruker symboler og bilder som er fremmed for tilhøreren
 - Kjenner ikke biomedisinske ord og begreper
 - Kognitiv svikt
- Kulturelle forskjeller
 - Maktavstand/autoritet
 - Kjønnroller
 - mm

”Når jeg er hos norsktalende lege og jeg begynner å fortelle om sykdommen min, da oppdager jeg plutselig at jeg har to forskjellige sykdommer. Først den som jeg gikk til legen med, og så den som jeg får mens jeg sitter der, jeg mister selvtilliten og jeg er redd. Jeg kan ikke forklare på norsk det som feiler meg, og jeg frykter at han vil misforstå meg.”

”Informasjonene skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn”

(Pas.rett.lovs. § 3-5)

Eksempler på sykdomsforklaringer:

Vestlig biomedisin

Å være i ubalanse med naturen

Kroppsvæsker	Egenskaper
Svart galle	Kald og tør
Slim	Kald og fuktig
Blod	Varm og fuktig
Gul galle	Varm og tør

Varme fødeemner	Kalde fødeemner
Alle typer kjøtt og fisk Gulrøtter, auberginer, løk, chillipepper, jams Epler, bananer, mango, melon, oliven De fleste nøtter, korinter, rosiner, dadler, fiken mais, erter, hvete Smør, olje Sukker, honning Te og kaffe Krydder, unntatt koriander	Kål, blomkål, agurk, poteter, gresskar, salat, spinat Sitrus, fersken, pærer, ananas, plommer, lychie, vannmelon, druer havremel, yoghurt, melk Eddik Egghviter

Eksempler på sykdomsforklaringer:

Å være i ubalanse med naturen

Disharmoni eller ubalanse med yin og yang

Yin = feminin energi	Yang = maskulin energi
Kald	Varm
Mørk	Lys
Fuktig	
Tom	Full
Bitter	Søt
Utadrettet	Innadrettet
Passiv	Aktiv

Eksempler på sykdomsforklaringer:

Vestlig biomedisin

Å være i ubalanse med naturen

Disharmoni eller ubalanse med yin og yang

Sykdom som straff fra Gud/gudene

Det onde øyet eller den onde munn

Magi/trolldom

Djevle- eller åndebesettelse

Kropp uten sjel

Smerteuttrykk

Det kan være like vanskelig å tolke smertenivået til pasienter som lider i stoisk stillhet som de som klager høylytt. Helsearbeiderne uttrykker imidlertid mest frustrasjon over pasienter som har et smerteuttrykk som de anser som unødig høylytt og ekspressivt (Alpers og Hanssen 2008).

I sin frustrasjon over smerteuttrykk som de anser som overdrevne eller for stoiske kan helsearbeidere til og med benekte pasientens symptomer eller oppfatte dem som oppspinn (Monsivais mfl. 2007, Bowler 1993).

En britisk studie blant leger viser at det er større sannsynlighet for at etniske minoritets-pasienters smerter blir utilstrekkelig vurdert og behandlet enn smertene til majoritetsetniske pasienters (Paice og O' Donnell 2004).

Avslutning

"Når jeg møter nye mennesker, forsøker jeg alltid å møte dem med utgangspunkt i det mest basale som vi har til felles. Vi har alle en fysisk kropp, et sinn, følelser. Vi er all født på den samme måten, og vi skal alle dø. Vi ønsker alle et lykkelig liv, og vi har ikke lyst til å lide. Når jeg ser på andre på denne måten snarere enn å understreke forskjellene, som det faktum at jeg er tibetaner eller har en annen farge, religion eller kulturell bakgrunn, gir det meg mulighet til å ha følelsen av at jeg møter en annen som er lik meg selv. Jeg føler at det gjør det lettere å kommunisere og utveksle tanker når jeg forholder meg til en fremmed på den måten" (Dalai Lama)